

قیمت ۱۸ دلار

از: فرهاد جولایی مقدم

وسناریو کنترل بهای نفت

✱ سال ۱۹۸۶ میلادی، با تمامی نارسائیه‌ها، ناکامیها و تلخی‌هایش، برای اکثر کشورهای صاحب نفت جهان، پایان یافت و بازار جهانی نفت، پس از گذر از سالی پر التهاب و پر ماجرا و دیدن سقوط چشمگیر قیمت‌های نفت، اینک با گذشت بیش از یک ماه از سال جدید مسیحی (۱۳۸۷)، دوران آرامش نسبی را سپری می‌کند.

با رسیدن قیمت‌های نفت به حدود ۱۸ دلار برای هر بشکه، حدود ۲ ماه است که به

نظر می‌رسد بحران عظیم کاهش قیمت‌های نفت تا حد قابل توجهی تخفیف یافته است. تا کنون، هیچ کارشناس نفتی مدعی نشده است که تمامی هدف‌ها و پیامدهای احتمالی چنین بحران عظیمی، با توجه به درجه تاثیر گذاری آن بر تمامی ابعاد سیاسی - اقتصادی جهان، روشن شده است و هنوز نیز بسیاری از جنبه‌های این بحران تاریخی در حال‌های از ابهام قراردارد.

همانگونه که تا به حال مکرر گفته شده است، بحران کاهش قیمت‌های نفت در سال

۱۹۸۶ در پی سیاستی هماهنگ و منسجم از جانب قدرتهای صنعتی، با استفاده از اهرمهای گوناگون، شکل گرفته و در واقع سناریویی است با آغاز و پایانی احتمالا مشخص، اما با مراحل متعدد و گوناگون. هدف نهایی این سناریو که هنوز هم در حال اجراست، کنترل قیمت‌های نفت در دراز مدت است و متأسفانه، در این سناریو، کشورهای صاحب نفت جهان سوم، نقش مهمی را ایفاء نمی‌کنند.

صادر کنندگان کورنی نفت در جهان از میدان بیرون روند، عربستان مؤلفات خواهد داشت و با این رویکرد، عربستان نقش محوری را در حفظ امنیت جریان صدور نفت به قدرتهای صنعتی به خود اختصاص داده است که حضور و نفوذ گسترده آمریکا در عربستان، به خوبی روشن کننده این واقعیت است.

تقریباً آمریکا در عربستان، طی چندین سال متعاضی، آمیختگی پیچیده‌ای را بین سیاستها و استراتژی نفتی آمریکا و سیاست نفتی عربستان سعودی پدید آورده است. در واقع، هرگونه تغییر مهم در سیاستهای نفتی عربستان، تغییر عمده در سیاست نفتی آمریکا را در قیل و قبل و با بعد از آن می‌طلبد. حاکمیت چنین شرایط حساسی بر جریان صدور نفت عربستان، بیش از هر چیز ناشی‌کننده این است که سیاست نفتی این کشور نمی‌تواند با رفتن یا آمدن یک فرد تغییر کند. در عین حال، باید توجه داشت که بهمان‌جای خود را به کسی (هشام ناظر) داده است که علیرغم برخی اظهارات ظاهری، فردی میانه رو و تکنوکرات است و به نظر نمی‌رسد که آمدن او تغییری در راستای فشار بر منافع غرب پدید آورد.

البته کسی منکر اختلافات داخلی بهمانی با برخی شاهزادگان دربار سعودی نیست، اما این اختلافات از قدیم نیز وجود داشت و اینک ستوال این است که چرا به یکباره و در چنین شرایط حساسی، بهمانی کنار گذاشته شد؟ برای پاسخ به این سوال، ابتدا باید توجه داشت که بهمانی زمانی طولانی در پست وزارت نفت عربستان ریاست می‌نمود. او در سه سال پیش مسئله کاره گیری از سوی مخالفان نفتی جهان با قوت مطرح بود. با این وجود، کار گذاشتن بهمانی در چنان زمانی، مؤلفتهای بسیاری برای آمریکا به دنبال داشت، اول: رساندن قیمت‌ها از سطح ۱۲ دلار

دریای شمال از نوع «برنت» به ۱۸ دلار برای هر بشکه نزدیک شد.

اولین قربانی
همچنانکه در بررسی نظام کابینه عربستان - صودی، من ملک فهدی این فرمان را صادر می‌نماید که ما این کشوریم آقای احمد زکی بهمانی از پست خود بر کنار گردید و توسط این فرمان، وزیر برنامہ ریوی، هشام ناظر را منصوب نمودیم که علاوه بر وظائف خود، وظائف ایشان را نیز به عهده بگیرد.

با ابراهیم چنین قربانی، بهمانی، به عنوان «اولین قربانی» کنار گذاشته شد. این در حالی بود که وی در آخرین گردشیاتی او، یک قیل از انتشار حکم مذکور، تا حدودی از مواضع خود پستی برده و پست آوردن سهم عادلانه در بازار نفت، عقب نشینی کرده و به کاهش تولید برای افزایش قیمت‌ها، رضایت داده بود.

چون رفتن بهمانی اثر ظاهری با آغاز مرحله جدید سناریوی کاهش قیمت‌ها همراه بود و با عزول او روند نزولی قیمت‌ها متوقف و شرایط افزایش مجدد قیمت‌ها فراهم آمد. تسخیرها و تحلیلهای گوناگون از سوی مخالفان نفتی در این زمینه انتشار یافت. البته عده‌ای نیز سکوت را ترجیح دادند. اکثر کارشناسان، رفتن بهمانی را نشانه تغییر در سیاست نفتی عربستان سعودی دانستند. علت برکناری نیز، اختلاف بهمانی با شاهزادگان دربار سعودی، سرپیچی از سیاستهای دربار در زمینه مسائل نفت و کاهش شدید درآمد‌های عربستان، در پی اجرای سیاست کسب سهم عادلانه در بازار از سوی بهمانی، ذکر گردید.

لازم به توضیح است که عربستان سعودی بزرگترین صادر کننده نفت جهان است و عظیم‌ترین ذخائر نفتی جهان را دارد. بر این اساس، پیش بینی می‌شود که اگر تمامی

نگاهی گذرا به سناریوی کاهش قیمت نفت از آغاز تا به حال

آغاز سناریو: اجلاس هفتاد و ششم «اوپک» در ماه نوامبر سال ۱۹۸۵ - طرح به دست آوردن سهم عادلانه در بازار نفت از جانب عربستان سعودی مطرح و کنترل تولید لغو شد و تا دو روز قیل از برگزاری کنفرانس ۷۶ اوپک، بهای نفت دریای شمال از نوع «برنت» به بیش از ۳۱ دلار برای هر بشکه رسید.

۲۱ - ژانویه ۱۹۸۶، قیمت نفت دریای شمال از نوع «برنت» در بازار تک معامله به ۲۴ دلار برای هر بشکه رسید که طی ۷ سال پیش از آن بی سابقه بود.

۲۵ مارس ۱۹۸۶، قیمت هر بشکه نفت «برنت» دریای شمال به حدود ۱۲ دلار برای هر بشکه رسید.

۱۴ ژوئیه ۱۹۸۶، پس از شکست مذاکرات دور اول اجلاس هفتاد و هشت اوپک، در جزیره بروئی، قیمت نفت دریای شمال، از نوع «برنت»، به حدود ۸/۶۰ دلار رسید که در طول ۱۲ سال پیش از آن بی سابقه بود.

سقوط قیمت نفت به این سطح، اوج بحران بود، زیرا رسیدن قیمت‌های نفت به چنین حدی، همدار با کاهش شدید ارزش برابری دلار، در واقع فروش نفت به صورت مجانی نسبت به سال ۱۹۸۵ میلادی بود.

مرحله جدید
۳۰ - اکتبر ۱۹۸۶، زکی بهمانی وزیر نفت گفته کار عربستان سعودی از پست خود بر کنار شد و در این زمان، بهای نفت دریای شمال به ۱۲/۵ دلار رسید.

با اوج گیری تلاش اوپک، برای رسیدن به قیمت ثابت ۱۸ دلار، بهای نفت «برنت» دریای شمال به ۱۵ دلار برای هر بشکه رسید و با پایان اجلاس هشتاد و اوپک در اواخر ماه دسامبر سال ۱۹۸۶، و آغاز سال جدید مسیحی، قیمت نفت

با ۱۸ دلار برای هر بشکه نایز به شوکی، مقصود از بازسازی نفتی داشت که عزت ملی این امکان را فراهم آورد. دوم: رفتن پساتمی می توانست: ثانی: مدعی عربستان در کشف قیمتهای نفت را ترمیم و با حدودی همکاری اش با آمریکا برای سلطه یابی نفت را مخفی کند و واقع زویر غریبستان با ماندن پساتمی تصمیمها بر گردن پساتمی و زول او، خود را تظاهر نموده است. سوم: به این عزت و صبر، زیرکی بسیار به درخشند، خود زیرا رفتن پساتمی را به عنوان امتیازی اعلام کند و مهمی اعلام کند. به رخ کشیدند.

در طبقه ها، هائیکو که حضور پساتمی نطق ۲۴ سال سابقه، به وزارت نفت، در عراق، با وجود برآمده و با رایب آمریکا داشت، رفتن او نیز آمریکا را در دست پساتمی اهداف پاری کرد.

از سوی دیگر، عزت پساتمی را نیز تان دلیل کنار گذاشتن مؤقت سیاست دوکیم مهم اعلامه در جانب عربستان، کویت و دیگران دانست، اما این امر به هیچ وجه دلیل شکست این سیاست از دیدگان کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس نیست.

هدفهای کشورهای شورای همکاری خلیج فارس

کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به نظر می رسد که با هدف به دو محدوده قیمت چشم دارند: در کوتاه مدت، عربستان و سایر کشورهای عضو شورا قیمت نفت، اما، بر پایه قیمت سیاسی ششگانه ۱۸ دلار برکت دارند. این دیداری مدت سه سال، از ابتدای سال ۱۹۷۷ تا آخر سال ۱۹۸۱ ثابت پماند و در این حال، سهم او یک افزایشی جهانی به میزان ۳۰ درصد است.

دیگر اینکه در مرحله بندی، این کشورها با هدف کسب سهم برابر سایر کشورهای تولید کننده (او یک و غیر او یک) بر قیمت نفت، بر پایه دیداری مدت سه سال، از ابتدای سال ۱۹۷۷ تا آخر سال ۱۹۸۱، ثابت پماند و در این حال، سهم او یک افزایشی جهانی به میزان ۳۰ درصد است.

در هر صورت و به دلایل بسیار نباید کنار گذاشتن پساتمی را به تعبیر درسیاست کلی نفتی عربستان، در سطح گونی یگان دانست. رفتن پساتمی می تواند مرحله کوچکی از تغییر استراتژی بزرگی باشد که یکی از هدفهای آن ظهور عربستان در دوره ای متفاوت با گذشته، در بازار جهانی نفت است. شاید دیگر دوران جاسارت در راهپار سرسردگی صفت به آمریکا (به سبک پساتمی) گذشته باشد!

بهای سیاسی ۱۸ دلار

تقریباً دهمی خرابی عزت پساتمی، موضوع رسیدن به قیمت ۱۸ دلار برای هر بشکه، به طور مشخص، از جانب نفتاها عربستان در میانه های یک مشخص ایران شد. در این نفتاها در اجلاس ششمین، او یک، پس از تصمیم این سازمان برای بازگشت به قرآین گذشته و کنترل تولید در ۱۹۷۸، مورد قبول همه اعضا او یک قرار گرفت. در واقع، به نظر می رسد که قیمت ثابت ۱۸ دلار، بهانی است که در لایه در شرایطی، مورد نظر و توافق اکثر جناحهای درگیر در بازار جهانی نفت، می تواند از قدرتهای صنعتی، شرکتهای نفتی و جناح عربتی او یک، می باشد.

قیمت ۱۸ دلار باقیمانده در این حدود، در گذشته نیز از سوی مخالفان نفتی مختلف جهان مطرح شد. بود ولی طرح آن ترمیمی نبود. در همین یک جلسه مشاوره سیاسی، نتواننده پیچیدگی مسأله است.

تشریح ضروری عربی عربیه نفتی پیش دردمالهای نوسازی، قرآین پس قیمتهای جهانی نفت، به توجه به تمامی اهداف سیاسی، از سوی دربار، فراهم، پادشاه سعودی تعیین خواهد شد.

با رسیدن قیمتها به سطح ۱۸ دلار برای هر بشکه، فعالیت در بخش تولید انرژی سرگرفته خواهد شد، اما این قیمت تحول چندانی در برنامه های اقتصادی بید نبراهند، هم چرند که

نظر می رسد طرحهای بیشتری برای توسعه میدانهای نفتی به اجرا گذاشته شود. از سوی دیگر، قیمت ۱۸ دلار باعث افزایش ذخایر نفت توسط مصرف کنندگان خواهد شد. در برهه بریزمان مصرف آنها تاثر می گذارد. (۲) در حال حاضر، ۱۸ دلار مورد توافق اکثر جناحهای صاحب قدرت در بازار جهانی نفت، است. لذا، تلاش باید باری نگسکن این توافق قیمت، در راستای افزایش بیشتر قیمتهای نفت باشد. قیمت قیمتهای نفت در حد ۱۸ دلار برای هر بشکه، برای ۲ تا ۳ آید. در قالب اجرای بخشی از سیاست غرب برای کنترل قیمتهای نفت، قابل توجه است زیرا آنها می دانند که در دهه ۱۹۹۰ با کاهش عرضه جهانی نفت، قیمت های این ماده حیاتی به شدت افزایش خواهد یافت.

پیامدهای بحران کاهش قیمت نفت، با توجه به میزان تاثیر آن بر تمامی ابعاد سیاسی - اقتصادی بین المللی، هنوز روشن نیست و بسیاری از جنبه های این بحران تاریخی دردهای از ابهام قرار دارد.

بنا بر این قبیل از رسیدن به آن دوران، باید قیمت نفت را تا حد مشخصی پائین آورد تا در سال ۱۹۹۰ میلادی، صعود قیمت های نفت از بالای پائین تر آغاز شود.

تصمیمات جدید و مشکلات آینده او یک

اجلاس ششمین او یک که در اواخر ماه دسامبر سال گذشته در عمان برگزار یافت، در عین حال با سایر اجلاس های سال این سازمان در سال ۱۹۸۶، در عین حال با کاهش قیمت های نفت، اجلاس راهگشا بود. در این اجلاس، کاهش تولید و بهره ای از سیستم

دسترسی های کاهش قیمت نفت، کشورهای صاحب نفث جهان سوم نقش مهمی ایفاء نمی کنند.

هرگونه تغییر مهم در سیاستهای نفتی عربستان، تغییر عمده در سیاستهای آمریکا در قبل و با بعد آن را می طلبد.

قیمت گذاری ثابت، برای رسیدن به بهای ۱۸ دلار مورد توافق همه اعضا، به استثنای عراق، قرار گرفت. بر اساس تصمیمهای این اجلاس، هرگونه فروش غیررسمی، مانند فروش بر اساس قیمتهای نفتی در متنوع و مقرر شد که از اول ماه فوریه، تمام اعضا توصیه های او یک را به اجرا در آورند. اکنون، روند قیمتها بسیار امیدوار کننده است و پیش بینی می شود که در ماه مارس به سطح مورد نظر او یک و حتی بیشتر برسد. از سوی دیگر، در شرایط کنونی، سرمایه هوا در نیکمتره شمالی و افزایش تقاضا از سوی شرکتهای نفتی، به تجربه مهم از تحولات نظامی سرتیوت سناز در جنگ عراق و ایران، از جمله عوامل مهم باری معدن او یک است. در پساتمی به قیمت

۱۸ دلار برای هر بشکه است. ولی با گرم شدن هوا، او یک ۱۸ مبره، در میان ذخیره سازی نفت در عربستان، بر اساس تصمیمات شورای همکاری نفتاها، عراق را از اعضا، ترک تولید او یک در مقابل اعلان سال جاری به یاد ۱۵/۸ میلیون بشکه در روز باشد. با قبول این فرض که این مقدار افزایش نفت می تواند تعادل لازم بین عرضه و تقاضا را در بازار ایجاد کند، تنها مسأله تلف اعضاء از مصوبات مطرح است.

بر اساس آمارهای نشریه هیتروپولیو اینتلیجنس ویکلی از ۱۵ جوان سبف، تولید ۱۵/۸ میلیون بشکه، او یک، به ۱۰۰ روزانه ۷/۹۶ میلیون بشکه، یعنی کمتر از ۳۲ درصد نسبت تأثیر مثبتی کمتری گزارش خواهد بود. زیرا ۲/۵ میلیون بشکه به مصرف خود کشورهای عضو می رسد و بقیه به صادرات آورده، معامله نهائی و تحویل به صورت کن (۳) به شرکتهای تولید کننده، اختصاص داده می شود. (۴)

مشکل عمده او یک، به احتمال قوی، در فصل گرم، در رابطه با تلفات اعضاء، از میزان سهمیه ها برای عراق تا حدودی امتیاز متعده عربی خواهد بود. گفته می شود که عراق در حال حاضر حدود ۱/۶ میلیون بشکه در روز تولید دارد که احتمالاً تا پایان سال جاری و پایان کار احداث خط لوله جدید از ترکیه به ۲/۶ میلیون بشکه در روز خواهد رسید.

در چند هفته گذشته قیمت های مورد کاهش فرایند صادرات نفت عراق از راه بندر بنج و احتمال تقلیل بیشتر آن در مقدماتی جامع مطرح شد. ولی شیخ محافل نفتی آن در معقودت کویت و عربستان، با افزایش سهم عراق از منطقه می طرف، کمبود در میزان صادرات آن از طریق بندر بنج را جبران خواهد کرد. در این وجه بر اساس مصوبات او یک، عراق است در صورت عدم پایداری عراق به معنویت، این سازمان در یک اجلاس اضطراری مسأله را مورد بررسی در خواهد.

مشکل دیگر او یک در چند ماه آینده، میزان ذخیره سازی در غرب و ذخایر کشورهای عضو است. قیمت های نفتی و دولتهای نفتی در سال ۱۹۸۶ یعنی دوره کاهش قیمت ذخایر استراتژیکی خود را به نحو چشمگیری افزایش دادند. در حال حاضر میزان نفت خام ذخیره شده در جهان یک میلیارد تن برای تیات و تحکیم بازار نفت است. همچنین گفته می شود که میزان نفت خام بازار حدود ۳۰۰ میلیون بشکه است که می تواند وضع بازار را به ثبات درسد. قیمت های سعودی در اکنون حدود ۵۰ تا ۶۰ میلیون بشکه ذخایر نفتی شانوار دارد که در صورت عدم استفاده اصولی از آن، ممکن است تیات بازار نفت را به هم زند.

در صورت برداشت شرکت ها از ذخایر نفتی در فصل گرم، امکان سقوط مجدد قیمتها برای مدت زمانه کوتاه وجود دارد. همچنین هرگونه افزایش ریسرنتور قیمت نفت در سطح، تمام فروش ذخایر در فصل گرم، سیقت گرفتن عرضه بر تقاضا و سلطه قیمتها، جبران خواهد شد. با توجه به تمامی این مشکلات، کارشناسان معتقد است سال ۱۹۸۷ را برای او یک و بازار جهانی نفت، سال آرام و آرام با تیات در قیمت ها ارزیابی می کنند و نیز احتمال کاهش دوباره بهای نفت را بسیار ضعیف می دانند. زیرا در تعیین و رساندن قیمت به سطح ۱۸ دلار برای هر بشکه، کارهای سیاسی - اقتصادی بسیار مهمی در نظر گرفته شده است.

- زیر نویس:
- ۱- فصلنامه بازار نفت، شماره ۲۵، وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران، ۱۲ Jan, 1987, P.1.W.
 - ۲- فصلنامه بازار نفت، شماره ۲۳، وزارت نفت جمهوری اسلامی ایران